

## Jaaroverzicht 2023

### LTO Bomen, Vaste planten en Zomerbloemen

Bosplantsoen, haagplanten, rozen, sierheesters en coniferen, fruitgewassen, zomerbloemen, vaste planten en laan- en sierbomen vormen de basis voor een groene, gezonde, veilige en prettige leef-, werk- en thuisomgeving in Nederland en ver daar buiten.

Ondernemers uit onze sector leveren uitgangsmateriaal voor de teelt van fruit en noten en dragen bij met hun producten aan de vergroening van de stad, de Nationale Bossenstrategie, het vergroten van de biodiversiteit en het omgaan met klimaatverandering.

Geworteld in de sector, verbindend, herkenbaar en vooruitziend werken wij vanuit onze passie voor groen. Samen met ondernemers focussen we op kansen om de ondernemingsruimte te optimaliseren en te verbreden en de samenleving te vergroenen.

Hieronder volgt een overzicht van de onderwerpen waar LTO Bomen, Vaste planten en Zomerbloemen (kortweg de vakgroep) zich voor de leden heeft ingezet in 2023.

#### 1. Groen is leven

##### Floriade

De Floriade is niet meer van deze tijd, concludeerde de Nederlandse Tuinbouwraad (NTR) in 2023 na het evalueren van de laatste editie in Almere. In het bestuur van de NTR was de LTO vakgroep vertegenwoordigd door Aad Vollebregt. De sector mag zich afvragen hoe we nu aan promotie gaan doen. Is het collectief nog wel mogelijk?

<https://www.ltobomenenvastepplanten.nl/nieuws/floriade-stopt-hoe-doen-we-nu-aan-promotie>



##### 'Hedging plants for cities, towns, villages and the landscape'

Collectieve promotie wordt nog wel gedaan door en voor de vaste planten (Perennial Power, initiatief cultuurgroep), Roses4Gardens (rozencultuurgroep onder Anthos die sinds 2023 samen optrekt met de LTO cultuurgroep).

Daarnaast is de digitale brochure 'Haagplanten voor stad, dorp en landschap' die op initiatief van de LTO Cultuurgroep Bos- en Haagplantsoen is samengesteld, vertaald in het Engels: 'Hedging plants for cities, towns, villages and the landscape'. De brochure is gericht op professionele gebruikers van haagplanten in stad, dorp en landschap, tuin- en landschapsarchitecten en beslissers van overheden. Met de promotie wil de cultuurgroep hen inspireren en mogelijke toepassingen laten zien. De cultuurgroep heeft leden opgeroepen de brochures zo effectief mogelijk te gebruiken en geeft tips:

<https://www.ltobomenenvastepplanten.nl/nieuws/maak-gebruik-van-haagpromotie>

## **2. Teelt van gezonde planten**

Gericht op de doelstellingen voor 2030, namelijk weerbaar telen met nagenoeg geen emissie noch residu van gewasbeschermingsmiddelen, zijn door de vakgroep twee projecten geïnitieerd die sinds 2022 lopen. Het betreft het project 'Weerbaar telen' waarbinnen de innovatiekringen een centrale rol vervullen, en het project 'Emissiebeperking door datagedreven gewasbescherming' waarbij vooral aandacht wordt besteed aan nieuwe en beschikbare driftreducerende technieken.

### 8 innovatiekringen weerbaar telen

In 4 boomteeltregio's zijn in 2022 innovatiekringen gestart, met ondersteuning vanuit de LTO cultuurgroepen, de regionale vakorganisaties en LNV: Boskoop, Zundert, Opheusden en Horst a/d Maas. In 2023 zijn hier nog 4 innovatiekringen bij gekomen: Midden-Brabant, Boskoop 2, landelijke vruchtbomen en Oost-Nederland. In iedere innovatiekring werkt een aantal bedrijven aan oplossingen op hun eigen bedrijf ten behoeve van een weerbaar teeltsysteem.

De onderwerpen en resultaten zijn (en worden) gedeeld met collega-kwekers tijdens bijeenkomsten en via nieuwsbrieven.



### Emissiebeperking

Kwekers willen investeren in nieuwe spuittechniek die middel efficiënt op de juiste plek in het gewas krijgt, met zo weinig mogelijk drift. Er zijn echter te weinig driftreducerende technieken (DRT) beschikbaar en goedgekeurd voor toepassing in de boomkwekerij. Juiste DRT-technieken per sector zijn wel nodig. Vertegenwoordigers van LTO Bomen, Technische Commissie Techniekbeoordeling (TCT), Ctgb (toelating middelen) en Wageningen UR zitten regelmatig om de tafel om met name meer DRT-technieken beschikbaar te kunnen krijgen voor op- en zijwaartse bespuitingen in de boomkwekerij. Er wordt gewerkt aan nieuw emissie-onderzoek ten behoeve van de sector.

### CEMP Coöperatie

Met de CEMP Coöperatie wordt gewerkt aan een voldoende beschikbaarheid van effectieve (laag risico) gewasbeschermingsmiddelen. In 2023 heeft dit geleid tot toelatingen van (nieuwe) middelen die voor de sector belangrijk zijn. Deze toelatingen kwamen tot stand in samenwerking met de producenten van deze middelen. Processen naar toelatingen duren wel langer dan voorheen, waardoor het de CEMP meer tijd en energie kost:

<https://www.ltobomenenvasteplanten.nl/nieuws/cemp-processen-naar-toelatingen-duren-langer>

De LTO vakgroep behoort tot de grondleggers van de CEMP Coöperatie, samen met Stichting Belangenbehartiging Greenport Boskoop, Tree Centre Opheusden (TCO), Coöperatieve Vereniging Treepport Zundert en Boomteeltstudieclub Horst aan de Maas.

### Verduurzaming potgrond

In het kader van verduurzaming werkt de LTO vakgroep, in een coalitie samen met andere bedrijfsleven-organisaties, de overheid en potgrondleveranciers, aan verlaging van de milieu-impact van potgrond en substraat. Maar zijn er al voldoende alternatieven beschikbaar, en ook in voldoende hoeveelheden? Daarom is Wageningen University & Research in 2023 gestart met onderzoek naar de beschikbaarheid van potgrondbestanddelen en hernieuwbare grondstoffen tot eind 2030.

Voorjaar 2023 kondigde het Britse ministerie Defra wetgeving aan om het gebruik van veen verder terug te dringen. In hoeverre dit ook geldt voor import in het VK, is nog onduidelijk. De vakgroep onderhoudt hierover contact met het Landbouwteam van de Nederlandse ambassade in Londen. Veenreductie is vooralsnog nergens in Europa vastgelegd in wet- en regelgeving:  
<https://www.ltobomenenvasteplanten.nl/nieuws/dit-speelt-nu-allemaal-rondom-veen>

### **3. Fytosanitaire risico's: bewustwording en preventie**

Het beheersen van fytosanitaire risico's is van belang om de teelten te beschermen en de afzetmogelijkheden te behouden en te vergroten. Ook in 2023 is, gezamenlijk met 4 boomteeltregio's, gewerkt aan bewustwording van fytosanitaire risico's en de preventiemaatregelen die op bedrijven genomen kunnen worden om de risico's te verkleinen.

### Landelijke bijeenkomst Q-organismen

De boomkwekerijgemeenten Alphen aan den Rijn (Boskoop), Nederbetuwe (Opheusden), Zundert en Horst a/d Maas, vakorganisaties en de NVWA zijn ook in 2023 bij elkaar gekomen voor een landelijke bijeenkomst rond Q-organismen (waaronder Xylella). Ditmaal organiseerde Treeport Zundert de bijeenkomst bij Boomkwekerij Ron van Opstal. De NVWA legde er uit dat het draaiboek na een Xylella-vondst of uitbraak complex is:  
<https://www.ltobomenenvasteplanten.nl/nieuws/nvwa-draaiboek-xylella-is-complex>

### Boekenleggers

Weet waar uw plantmateriaal vandaan komt, ken uw leveranciers en klanten, en wees alert op schade aan bast, boom, wortel of blad: om het bewustzijn onder kwekers verder te vergroten zijn op diverse kwekersbijeenkomsten boekenleggers met praktische adviezen uitgedeeld.



### **4. Gewaslijsten 7<sup>e</sup> Actieprogramma Nitraatrichtlijn**

Mede door inzet van de LTO vakgroep staan boomkwekerijgewassen, meerjarige bloemisterijgewassen, snij- en trekheesters en vaste planten op de lijst met 'vroegte teelten'. Dit betekent dat al na 15 februari kan worden bemest, ipv na 15 maart.

De vakgroep zet zich ervoor in om de teelten in onze sector ook op de lijst 'wintergewassen' en de lijst 'rustgewassen' te laten opnemen.

### Bufferstroken

Per 1 maart 2023 is het verplicht om bufferstroken langs water en sloten aan te houden. In die stroken mag geen bemesting of gewasbescherming plaatsvinden. Het Ministerie van LNV heeft in het voorjaar de Boskoopse regio bezocht om de impact te bekijken van bufferstroken op de smalle percelen: zowel vollegrond als pot- en containerteelt. Het bezoek was op uitnodiging van Greenport Boskoop, ook de vakgroep was erbij vanwege de landelijke inzet in het Actieprogramma Nitraatrichtlijn.

Bufferstroken pot- en containerteelt: bij teelt op niet-doorlatende ondergrond mogen geen meststoffen in de bodem terechtkomen. Teelt op wel-doorlatende ondergrond moet voldoen aan regels substraat-teelt van gewassen in de open lucht. De vakgroep roept kwekers op: Zorg voor goede borging, zodat er aantoonbaar geen meststoffen in het water terechtkomen!

## **5. Ondernemerschap en onderwijs**

### Ondernemerschap

De vakgroep kent de commissie Werkgeversaangelegenheden en Onderwijs (werkgeverscommissie). Deze commissie heeft in 2023 de volgende onderwerpen aan de orde gehad:

- CAO, als klankbord voor de Regiegroep Open teelten, waar de onderhandelingen voor de CAO Open Teelten worden voorbereid.
- Collandfonds Arbeidsmarktbeleid. Het vinden van en behouden van goede werknemers is belangrijk voor de bedrijven om zich te kunnen continueren en te ontwikkelen. Daarvoor ontwikkelen we toekomstbestendige arbeidsvoorwaarden en zetten we ons in.
- Talentboom: voor de sector zijn twee scholingsconsulenten actief, Mariëlle Gooijaers en André Hubregtse (gestart in 2023). De werkgeverscommissie fungeert als klankbordgroep.
- Talentboom Brancheopleiding Boomkwekerij: deze opleiding is ontwikkeld op initiatief van de werkgeverscommissie. De opleiding is gestart in Boskoop; in 2023 zijn de eerste diploma's uitgereikt. In Boskoop komt een vervolg. Werving in andere regio's is bezig.

### Cursus toekomstbestendige bomen

Naast de jaarlijkse cursus Vaste Plantenteelt (vanuit de cultuurgroep Vaste Planten) is in 2023 een nieuwe cursus opgezet vanuit de cultuurgroep Laan-, Bos- en Parkbomen: Toekomstbestendige bomen. Houd rekening met klimaatscenario's en kweek meer andere soorten en cultivars: dat is de boodschap van cursusleider Jaap Smit aan kwekers. Kijk op LTO YouTube deze video over de cursus: <https://www.youtube.com/watch?v=-2SYUfusZvY>



### Landelijke Jongerendag Boomkwekerij

Ook in 2023 organiseerde de LTO vakgroep weer de Landelijke Jongerendag Boomkwekerij met ondersteuning van Colland Arbeidsmarkt. De derde editie vond op vrijdag 8 september plaats in Boskoop, met ondersteuning van Greenport Boskoop bij Hoogeveen Plants, Groen-Direkt en Hebe Center Holland (Van Lint). Bijna 170 jonge kwekers, medewerkers en studenten waren erbij. Kijk op LTO YouTube deze video met impressies terug: [https://www.youtube.com/watch?v=CCL5\\_XAeyoI](https://www.youtube.com/watch?v=CCL5_XAeyoI)



### **6. Relatiedag**

De LTO vakgroep organiseerde ook in 2023 weer de Relatiedag voor leden en sectorgenoten. Ditmaal op 21 juni in het Laanboomhuis in Opheusden, met circa 50 deelnemers. Vanuit 7 verschillende teeltregio's schetsten bestuurders en kwekers de belangrijkste uitdagingen waaraan wordt gewerkt. Daarnaast sprak directeur-generaal Johan Osinga (Ministerie van LNV) over kansen en uitdagingen voor de boomkwekerij binnen het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Hij riep kwekers op om actief aan de slag te gaan en invloed uit te oefenen op gebiedsgerichte plannen: <https://www.ltobomenenvasteplanten.nl/nieuws/topambtenaar-lnv-doe-actief-mee-met-gebiedsgerichte-aanpak>



Voorzitter Aad Vollebregt stond op de Relatiedag nog even stil bij het 12,5-jarig bestaan van de LTO vakgroep (in 2011 ging de toenmalige Nederlandse Bond van Boomkwekers (NBvB) op in LTO). Na de Relatiedag ging een deel van de aanwezigen nog mee op excursie naar Combinatie Mauritz.

### **7. Ledenwebinars**

Vanuit het landelijke LTO-programma 'Weerbaarheid in de praktijk', waarvan de innovatiekringen in onze sector onderdeel zijn, zijn in 2023 diverse webinars gehouden over geïntegreerde gewasbescherming en onkruidbeheersing in weerbare teeltsysteem. De webinars zijn terug te zien via de website van de vakgroep. Zoals dit webinar over emissiereductie:

<https://www.ltobomenenvasteplanten.nl/nieuws/video-zo-kun-je-emissie-reduceren>

Daarnaast heeft de vakgroep in april een webinar georganiseerd rondom de vraag 'Help! Hoe kom ik aan personeel?' Experts uit de sector, kamerplanten en zachtfruit gaven antwoord op die vraag; ook dit is terug te zien via de website van de vakgroep en LTO YouTube.

<https://www.ltobomenenvasteplanten.nl/nieuws/eigen-medewerkers-zijn-ambassadeurs-van-bedrijf>

**Anneke van Dijk, Gerrit Peeters en Arno Engels**